

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

YANGI RENESSANS

RESPUBLIKA ILMIY JURNALI

2026

+998335668868

www.innoworld.net

Google Scholar

zenodo

YANGI RENESSANS

RESPUBLIKA ILMIY JURNALI

2026

3-JILD 1-SON

YANGI RENESSANS

RESPUBLIKA ILMIY JURNALI

TO'PLAMI

3 - JILD, 1 - SON

2026

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2026

Agrar televideniye va media transformatsiya: janrlar va formatlar tahlili**Abdusattorov Shahboz Shavkat o'g'li**

Qishloq xo'jaligi vazirligi Axborot xizmatlari bo'limi bosh mutaxassisi

Telefon raqam: +998(99) 817-39-72

E-mail: shahbozabdusattorov97@gmail.com

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti Xalqaro jurnalistika fakulteti dekani
Filologiya fanlari doktori (DSc) **Karimov Amrullo Ashurovich** taqrizi asosida

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekiston televideniyesida agrar mavzularni yoritishda qo'llanilayotgan an'anaviy va zamonaviy jurnalistik janrlar ilmiy-tahliliy asosda o'rganilgan. Tadqiqotda axborot dasturlari, hujjatli ko'rsatuvlar va suhbat janrlarining agrar televideniye tizimidagi o'rni, mazmuniy xususiyatlari hamda auditoriya ehtiyojlarini qondirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, ixtisoslashgan telekanallar faoliyati misolida interaktiv formatlar va raqamli platformalar bilan integratsiyaning agrar jurnalistika rivojiga ta'siri ochib beriladi. Tadqiqot natijalari an'anaviy va zamonaviy janrlarning uyg'unligi agrar televideniye samaradorligini oshirishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: agrar televideniye, jurnalistik janrlar, an'anaviy janrlar, zamonaviy formatlar, axborot dasturlari, hujjatli ko'rsatuvlar, interaktiv televideniye.

Аннотация. В статье на научно-аналитической основе исследуются традиционные и современные журналистские жанры, применяемые при освещении аграрной тематики на телевидении Узбекистана. В работе анализируется роль информационных программ, документальных передач и жанра интервью в системе аграрного телевидения, а также их значение в удовлетворении информационных потребностей аудитории. На примере деятельности специализированных телеканалов раскрывается влияние интерактивных форматов и интеграции с цифровыми платформами на развитие аграрной журналистики. Результаты исследования показывают, что сочетание традиционных и современных жанров способствует повышению эффективности аграрного телевидения.

Ключевые слова: аграрное телевидение, журналистские жанры, традиционные жанры, современные форматы, информационные программы, документальные передачи, интерактивное телевидение.

Abstract. This article provides a scientific and analytical study of traditional and modern journalistic genres used in covering agricultural topics on Uzbek television. The research examines the role of news programs, documentary broadcasts, and interview formats within the agricultural television system, as well as their importance in meeting audience information needs. Using the example of specialized television channels, the study highlights the impact of interactive formats and integration with digital platforms on the development of agricultural journalism. The findings demonstrate that the combination of traditional and modern genres enhances the overall effectiveness of agricultural television.

Keywords: agricultural television, journalistic genres, traditional genres, modern formats, news programs, documentary broadcasts, interactive television.

Kirish. Televideniye hozirgi kunda ham O'zbekistonning asosiy axborot manbalaridan biridir. 2024-yil holatiga ko'ra respublikada 30 milliondan ortiq kishi kundalik televideniye dasturlarini tomosha qilmoqda. Ayniqsa qishloq xo'jaligi sohasiga oid axborot tarqatishda televideniye muhim rol o'ynaydi. Qishloq xo'jaligi rivoji va ochiq ijro etilayotgan islohotlar ommaviy axborot vositalarida doimiy e'tiborda. Misol uchun, O'zbekiston Milliy televideniyasining "Axborot" dasturi tarkibida milliy iqtisodiyot, sanoat va qishloq xo'jaligi islohotlari yangiliklari muhim o'rin tutadi. 2023-yilda esa qishloq xo'jaligi ma'lumotlarini kengroq yoritish maqsadida ixtisoslashgan "Agro TV" telekanali ishga tushirildi. Ushbu bobda agrar televideniyedagi an'anaviy va zamonaviy janrlar o'rtasidagi farqlar, ularning dasturlardagi aks etishi va auditoriya talabi tahlil qilinadi.

Nazariy va metodologik asoslar. Jurnalistika nazariyasida janr – muayyan ko'rinish, maqsad va auditoriyaga mo'ljallangan ijod shakli sifatida qaraladi. Masalan, nazariy axborotlar shuni ko'rsatadiki, "janr bu haqiqiy hayotni, bor voqelikni ifoda qilishda ma'lum bir qoliplar evaziga, mazmun va shakllar birligini aniqlovchi ijro vositasidir". Televideniye janrlarini odatda uch toifaga ajratishadi: axborot (yangiliklar, tahlil), publitsistik (muhoziralarni o'z ichiga oluvchi suhbat-diskussiyalar) va badiiy (tasviriy ko'rsatuvlar). Shu bilan birga, televideniyedagi janrlarning vujudga kelishi ikki asosiy manbaga tayanadi: birinchidan, adabiyot va san'atdagi an'anaviy janrlarning televideniyega tatbiqi (masalan, ocherk;), ikkinchidan esa televizion texnologiyalar bilan paydo bo'lgan yangi janrlar (masalan, reportaj, jonli efir ko'rsatish). Shu nuqtai nazardan, agrar televideniyedagi an'anaviy formatlarga hujjatli reportajlar, yangilik dasturlari, suhbat-intervyular kiradi, zamonaviy formatlarga esa teleko'rsatuvlarning jonli efir va interaktiv shakllari, ijtimoiy tarmoq hamkorliklari kirishi mumkin.

Amaliyotda mazkur materiallarni o'rganishda asosan induktiv-analitik usullar qo'llaniladi. Televideniye dasturlari tahlili odatda kontent-tahlili asosida amalga oshiriladi va "induktiv, analitik va solishtirma metodlar yordamida" o'rganiladi. Ushbu izlanishda ham O'zbekiston telekanallari efiridagi qishloq xo'jaligi mavzularidagi materiallarning mazmuni va shakli o'rganildi. Ma'lumotlar asosan rasmiy telekanal dasturlari ro'yxatlari va yangilik maqolalari asosida olingan.

Agrar televideniyedagi an'anaviy janrlar: tahlil va misollar

Agrar televideniye an'anaviy janrlardan iborat axborot, hujjatli film va suhbat ko'rinishidagi dasturlarni faol yoritadi. Masalan, Yoshlar telekanalida "Qishloq taraqqiyoti" ko'rsatuvi muntazam efirga beriladi. Shu yo'nalishdagi boshqa ko'rsatuvlarga "Obod hududlar" (ijtimoiy-iqtisodiy mavzular) va "Yurt kelajagi" (ilmiy-ma'rifiy)ni misol qilib keltirish mumkin. O'zbekiston telekanalida esa "Qishloq hayoti" va "Agroolam" kabi dasturlar mavjud. Ushbu ko'rsatuvlar asosan agrar sohadagi yangiliklar, fermerlar hayoti, qishloq xo'jaligi ekspertlarining

fikrlari hamda turli maslahatlarga bag'ishlangan bo'ladi. Misol uchun, "O'zbekiston" telekanalining "Axborot 24" dasturida respublikada amalga oshirilayotgan qishloq xo'jaligi islohotlari va eksport ko'rsatkichlari tez-tez yoritiladi.

An'anaviy janrlarning xususiyati ularning ma'lumot beruvchan, ta'limiy va tahliliy bo'lishidadir. Televideniye va radio rejissurasi bo'yicha qo'llanmada bildirilishicha, axborot janrida voqealar qayd qilinadi, muhrlanadi va ta'kidlanadi. Aqidaparvar jurnalistika ushbu mezonlarni jamiyatga tezkor xabar berish va hodisalarni ommaviy axborotdan holi va xolis ko'rsatish orqali ta'minlaydi. Shuningdek, interv'yular va suhbatlar orqali agrar soha yetakchilari hayoti va tajribasi tomoshabinlarga yetkaziladi. Masalan, "Madaniyat va ma'rifat" telekanalida "Eksklyuziv suhbat" ko'rsatuvi yuzasidan mutaxassislar bilan suhbatlar uyushtiriladi. Bunday dasturlar tomoshabinga an'anaviy mazmundagi chuqur ma'lumot va ruhiy-ma'rifiy ta'lim beradi.

Zamonaviy janrlar va yangi formatlar: tahlil, dasturlar, auditoriya

Zamonaviy mediasozlik sharoitida agrar teleko'rsatuvlarda yangi formatlar paydo bo'lmoqda. Bularga telemahsulotlar bilan bir qatorda interaktivlik va raqamli platformalar orqali tomoshabin bilan bevosita muloqot kiradi. Masalan, 2022-yilda ishga tushirilgan "Agro TV" – qishloq xo'jaligi sohasiga ixtisoslashgan innovatsion kanal. Unda nafaqat mamlakatimizdek, balki jahonning turli mamlakatlari agrar yangiliklari ham taklif qilinadi. Kanal direktori Aziz Nabihanovning ta'kidlashicha, "Agro TV" tomoshabinni soha yangiliklari bilan tanishtirish, agrar ekspertlarning fikrini yetkazish va yangi innovatsiyalarni joriy etish orqali respublikamiz qishloq xo'jaligiga hissa qo'shishni maqsad qilgan.

Zamonaviy janrlar yuqori interaktivlik, ko'rgazmali kontent va yoshlarni qamrab olishga yo'naltiriladi. Masalan, maxsus suhbat-shou shaklida o'tkaziladigan dasturlar (debattashuqlar) orqali tomoshabinlar ishtirokida muhokamalar olib boriladi. Shu bilan birga, teleko'rsatuvlar tarkibini internetda qayta tiklash, ijtimoiy tarmoqlar bilan integratsiya qilish ham dolzarblik kasb etmoqda. O'zbekiston auditoriyasida raqamli kontent iste'moli ham ortib bormoqda: 2024-yilda mamlakatda 20 milliondan ziyod faol onlayn auditoriya raqamli platformalardan foydalanmoqda. Bu esa televideniyega yangi formatlarni kiritishni rag'batlantirmoqda. Misol uchun, O'zbekiston 24 telekanalining "Axborot 24" dasturida qishloq xo'jaligiga bag'ishlangan jonli reportajlar, faoliyati tahlil qilinayotgan fermer xo'jaligi namoyish etilib, so'rovnoma va suhbatlar o'tkaziladi.

Umuman olganda, zamonaviy agrar televideniyedagi janrlar texnologiya va auditoriya talablariga mos ravishda qayta shakllanmoqda. An'anaviy yangilik va hujjatli ko'rsatuvlar bilan bir qatorda, suhbat-shou, talk-shou va brifing formatlari ham keng tarqalmoqda. Yangi formatlar ayniqsa yoshlar orasida mashhurlashib, ularga sohani o'rganish va muhokama qilish imkonini beradi.

Statistik tahlil va kontent jadvali. So‘nggi yillarda agrar teleko‘rsatuvlarda kontent miqdori va janrlar xilma-xilligi ortmoqda. Masalan, mamlakat milliy telekanallari qishloq xo‘jaligi mavzulariga bag‘ishlangan o‘nta atrofida ko‘rsatuv tayyorlaydi.

Statistik tahlil shuni ko‘rsatadiki, agrar teleko‘rsatuvlarning aksariyati axborotga asoslangan formatda ishlab chiqiladi. Masalan, O‘zbekiston 24 xalqaro va ichki dehqonchilik yangiliklarini bir necha soat davomida onlayn rejimda yoritib boradi. Shu bilan birga, interfaol elementlar ham kiritilmoqda: tanlovlar, anketalar, tomoshabin savollariga javoblar. Yangi telekanal “Agro TV” 2023-yildan boshlab to‘liq agrar auditoriyaga mo‘ljallangan, bunda ko‘rsatuvlar tarkibi keng qamrovli (mahalliy va xalqaro yangiliklar, ekspert suhbatlari, yangi texnologiyalar) qilib rejalashtirilgan. Ushbu dasturlardan ayrimlari 1-rasmdagi jadvalda keltirilgan.

Jadval 1. O‘zbekiston Milliy telekanallaridagi ba‘zi agrar ko‘rsatuvlar va ularning janrlari

Telekanal	Dastur nomi	Janr	Efirdagi davomiyligi
Yoshlar	Qishloq taraqqiyoti	Axborot-dastur	Haftasiga 1–2 soat
	Obod hududlar	Ijtimoiy-dastur	Haftasiga 1 soat
O‘zbekiston	Qishloq hayoti	Ma’rifiy-dastur	Haftasiga 1–2 soat
	Agroolam	Ilmiy-dastur	Haftasiga 1 soat
O‘zbekiston 24	Axborot-24 (qishloq)	Axborot-dastur	Kunlik bo‘limlar
Agro TV	Agro yangiliklari	Ijtimoiy-iqtisodiy	Kundalik (24/7)
	Hamkorlik masalalari	Suhbat-shou	Haftasiga 2 soat

(Jadval ma’lumotlari tahminiy xarakterga ega; dasturlar MTRK saytlaridagi ro‘yxatlardan olingan.)

Xulosa qilib aytganda, O‘zbekiston agrar televideniyesinde an’anaviy va zamonaviy janrlar birgalikda ishlatiladi. An’anaviy janrlar (yangilik dasturlari, hujjatli filmlar, suhbatlar) turli mavzularni, jumladan fermerlar kundalik hayoti, davlat dasturlari, mahsulotlar eksportini yoritishda asosiy vosita bo‘lib qolmoqda. Zamonaviy janr va formatlar esa texnologiya va auditoriya talablariga moslashib, ko‘proq interfaol, yoshlar uchun qiziqarli ko‘rinishga ega bo‘lmoqda. Misol uchun, “Agro TV” kabi ixtisoslashgan kanallar, onlayn rejimdagi reportajlar va ijtimoiy tarmoq integratsiyalari agrar mavzularni kengroq auditoriyaga yetkazishga xizmat qiladi.

Demak, agrar televideniye tarkibidagi dasturlarni tahlil qilish shuni ko‘rsatdiki, an’anaviy va zamonaviy janrlarning uyg‘unligi tomoshabin ehtiyojlarini qondirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur sohada ishlab chiqarilayotgan axborot va tavsiyalar nafaqat qishloq xo‘jaligi rivojiga xizmat qiladi, balki aholining ma’rifiy saviyasini oshirishga ham ko‘maklashadi. Ilmiy

yondashuv va zamonaviy media texnologiyalari muvofiqlashuvi agrar televideniye ni yanada boyitib, uni xalqaro standart darajasiga ko'taradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Rakhmatkarieva G. *Television of Uzbekistan: Tasks and Development Factors*. San'at jurnali, 2018.
2. O'zbekiston Milliy Teleradiokompaniyasi. «O'zbekiston» telekanali teleko'rsatuvlar ro'yxati». (onlayn: mtrk.uz).
3. O'zbekiston Milliy Teleradiokompaniyasi. «Yoshlar» telekanali teleko'rsatuvlar ro'yxati». (onlayn: mtrk.uz).
4. Ermamatova K.R. *The role of author's programmes in the genres of dialogue on TV*. Texas Journal of Multidisciplinary Studies, Vol. 7, 2022.
5. *Televideniye va radio rejissurasi*. O'quv-uslubiy qo'llanma (O'zbekiston, n.y.).
6. Kun.uz. *O'zbekiston media bozori transformatsiyasi: Ledokol Group'ning 17 yillik faoliyati fonidagi tahlil*. (23.04.2025).
7. Yuz.uz. «Agro TV» – yangi innovatsion telekanal (qaratma qishloq xo'jaligiga). (22.12.2022).

